

Socialkontoret
Annicka Pantzar
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Munhälsovård, uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

En god mun- och tandhälsa

Det är viktigt med mun- och tandvård om man är äldre eller har en funktionsnedsättning. Många har kvar sina egna tänder även när de blir gamla. Det är viktigt att regelbundet kontrollera sin tandhälsa. Alla som tillhör personkrets LSS och bor på gruppboende eller serviceboende har rätt att få en årlig bedömning av munhälsan och annan nödvändig tandvård.

Munhälsan är en del av hälsan. En god munhälsa är viktigt för varje människas välbefinnande och livskvalitet. En frisk munhåla underlättar en fullvärdig nutrition där förmågan att tugga och svälja samt uppleva smaker är viktigt. Munvården måste ses som en del av vården och ingå i den dagliga rutinen. Att hjälpa en person med munhygien bygger på ett stort förtroende där personens egna önskemål styr.

Munvården ska följas upp regelbundet för att i tid upptäcka ett ökat hjälpbehov.

Aktuell dokumentation om munvården ska finnas i den boendes omvårdnadsjournal.

MAS rekommenderar Vårdguidens hemsida www.1177.se för information om tandvård.

Ansvar för en god mun- och tandhälsa

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) enligt HSL § 24 MAS ansvarar för att patienterna får en säker, ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet och att utfärda riktlinjer för en god mun- tandhälsa. I MAS tillsyn av hälso- och sjukvården ingår uppföljning av mun- tandhälsa. MAS ansvarar för att det finns en överenskommelse med tandvårdstaben angående uppsökande tandvård enligt gällande lag.

Verksamhetschef enligt HSL § 29 Verksamhetschefen ansvarar för att en lokal rutin för en god mun- tandvård upprättas. Verksamhetschefen ansvarar även för att den lokala rutinen är känd av personalen och att egenkontroll görs.

I ansvaret ingår även att säkerställa att all omvårdnadspersonal har genomgått utbildning i munhälsovård och att de dokumenterar munvården i genomförandeplanen.

Tandläkare/tandhygienist Den tandvårdsverksamhet som har en överenskommelse med Stockholm läns landsting ska årligen erbjuda de boende en munhälsobedömning. Tandläkare/tandhygienisten bedömer om boende är i behov av ”nödvändig tandvård”. Det vill säga tandvård som tydligt förbättrar möjligheten att äta och som motverkar smärta och obehag.

Tandvårdsverksamheten ska också utbilda personalen i munvård. Munhälsobedömning är en hälso- och sjukvårdsåtgärd och ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen, ev. åtgärder ska följas upp.

I de fall den boende tackar ja till att få en munhälsobedömning som utförs av tandhygienist/ tandläkare så behöver de information om vilka läkemedel som den boende är ordinerad samt information om hälsotillståndet. Sjuksköterskan ansvarar för att fråga den boende om denne godkänner detta och att i så fall överlämna den efterfrågade informationen.

Sjuksköterskan ska dokumentera i journalen när den boende accepterat eller avböjt munhälsobedömningen och om information får lämnas ut samt dokumentera i journalen när den överlämnats.

Ordination från tandläkare/tandhygienist som inte utförs som egenvård ska dokumenteras med signeringslista.

Omsorgspersonal inom LSS boendet. Kontaktpersonen/omsorgspersonalen bör närvara vid munhälsobedömningen. I den personliga omvårdnaden ingår daglig munhygien för den som behöver hjälp. Munvård dokumenteras i genomförandeplan. Efter munhälsobedömningen utfärdar tandläkaren/tandhygienisten ett munvårdskort med rekommendationer hur munvården bör utföras.

Dokumentation av munhälsa I den munbedömning sjuksköterska utför ingår att inspektera;

- Munslemhinnan
- Läpparna
- Tungan
- Tandköttet
- Tänderna
- Saliven
- Ev. proteser
- Sväljningsförmågan

Bedömning av munhälsa Bedömningen ska göras när en person flyttar in på ett särskilt boende (gruppboende el. serviceboende) för att sedan följas upp efter behov, dock minst en gång om året.

Hjälpmiddel som till exempel elektrisk tandborste som underlättar munvården ska också dokumenteras. Om en risk, problem eller resurs upptäcks ska en plan upprättas. Exempel på problem i munhålan kan vara sår, svampinfektioner, blåsor och muntorrhet.

Munvårdskortet är individuellt utformat av tandhygienist och där beskrivs hur tänderna ska skötas och vilka produkter som rekommenderas. Munvårdskortet ska förvaras väl synligt hos den boende. Munvårdskortet ska följa den boende vid besök inom tandvården.

Erbjudande om munhälsobedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg (TVI).

Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård Den 1 januari 1999 infördes ett ekonomiskt stöd för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård i samband med sjukdom och funktionsnedsättning. Det innebär att den som omfattas av tandvårdsreformen får lägga sin tandvårdskostnad till högkostnadskortet för hälso- och sjukvård.

Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting (SLL) och kommunerna i Stockholms län (KSL) Enligt tandvårdslagen (1985:125) ska landstinget särskilt svara för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård bedrivs bland den som omfattas av lagen **(1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade**.

Stockholms läns landstings ansvar Landstinget ansvarar för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård erbjuds alla som enligt tandvårdslagen och tandvårdsförordningen omfattas av stödet, dvs. ingår i personkretsen.

Kommunens ansvar Kommunen ansvarar för att identifiera de som ingår i personkretsen och erbjuda möjligheten till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Nödvändig tandvård innebär sådan tandvård som påtagligt förbättrar möjligheten att äta och motverkar smärta och obehag. Den som har rätt till munhälsobedömning har även rätt till nödvändig tandvård, men en munhälsobedömning behöver inte utföras för att få möjlighet till nödvändig tandvård. För att få nödvändig tandvård behövs ett "tandvårdsstödsintyg".

Rätt till uppsökande verksamhet och tandvårdsstödsintyg

1. De som bor i boenden där kommunen har hälso- och sjukvårdsansvaret enligt 18§ första stycket hälso- och sjukvårdslagen
2. De som får hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård)
3. De som är bosatta i egen bostad och har ett mycket stort behov av vård och omsorg en stor del av dygnet
4. De som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Rätt att besluta om utfärdande av tandvårdsstödsintyg

- Biståndshandläggare SOL och LSS

- Sjuksköterskor vid särskilt boende för äldre samt inom LSS (gruppboende och serviceboende).

Symfoni Symfoni är ett webbaserat dataprogram för erbjudande av munhalsbedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg.

Det är biståndshandläggare SOL, biståndshandläggare LSS och sjuksköterskor på SÄBO för äldre samt sjuksköterskor inom LSS som ansvarar för att utfärda dessa. När en person blivit registrerad tar det ungefär drygt en vecka, innan de får hem tandvårdsstödsintyget.

Användning av Symfoni

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) är kontaktperson mellan kommunen och Stockholms läns landstings tandvårdsstab. MAS svarar för att utfärdare av munhalsbedömning och tandvårdsstödsintyg får tillgång till Symfoni (Logg-in uppgifter).

Biståndshandläggare SOL och LSS Biståndshandläggaren ska erbjuda munhalsbedömning och tandvårdsstödsintyg till den som är berättigad. Vid erbjudandet av munhalsbedömning ska den enskilde tacka JA eller NEJ.

För dokumentation av erbjudandet används Symfoni.

Verksamhetschef enligt HSL § 29 Verksamhetschefen ansvarar för att samtliga boende årligen erbjuds en munhalsbedömning. I ansvaret ingår även att omsorgspersonalen medverkar vid munhalsbedömningen som utförs av Tandvårdsenheten. Munhälsovård ska dokumenteras i omvårdnadsjournal och i genomförandeplanen.

Om personen tackar nej till munhalsbedömning skall personen återigen få ett erbjudande om munhalsbedömning nästa år.

Personer som omfattas av tandvårdsstödsintyget har även om man tackat nej till munhalsbedömning rätt till nödvändig tandvård enligt hälso- och sjukvårdens avgiftsregler med högkostnadsskydd, vilket betyder att de får ett tandvårdsstödsintyg hemskickat.

Kontaktpersoner för tandvårdsfrågor

Ekerö kommun har utsett medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS) som kontaktperson. MAS fungerar som kontaktperson mot Tandvårdsenheten. MAS deltar i möten med landstinget och ansvarar för informationen i kommunen till berörda som omfattas av uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Kontaktperson utser, godkänner och registrerar utfärdare av tandvårdsstödsintyg. Kontaktperson uppdaterar uppgifter om särskilt boende samt bostad med särskild service.

Brister avseende uppsökande verksamheten Om uppsökande verksamheten inte fungerar på ett tillfredställande sätt ska Tandvårdsenheten kontaktas via

kommunens kontaktperson. Vård- och omsortspersonalen rapporterar alltid avvikelser till kommunens MAS som sedan rapporterar detta till Tandvårdsenheten.

Skulle avvikelser gälla kommunen rapporterar utföraren av uppsökande verksamheten till landstingets kontaktperson som sedan rapporterar till kommunens MAS. Alla avvikelser ska rapporteras via kontaktpersoner i kommun och landsting. Intyg som utfärdas på felaktiga grunder dras in av Tandvårdsenheten. Rutinen för detta är att kommunens utfärdare av tandvårdsstödsintyg skriftligt meddelar den som fått felaktigt tandvårdsstödsintyg och kopian skickas till Tandvårdsenheten. Kontaktpersonen ansvarar också för övrig information till Tandvårdsenheten.

Tandvårdsstödsintyg är en värdehandling. Utfärdare av tandvårdsstödsintyg är oftast biståndshandläggare, LSS-handläggare eller sjuksköterska som har hälso- och sjukvårdsansvar gentemot boende på särskilda boende för äldre eller gentemot personer med beslut om LSS (boende på gruppboende eller serviceboende). Utfärdare av tandvårdsstödsintyg ska godkännas av kommunens MAS. Information om de rutiner och anvisningar som gäller för utfärdande av tandvårdsstödsintyg finns i webbsystemet Symfoni. SITHS kort krävs för att kunna utfärda Tandvårdsstödsintyg (TVI). För att kunna utfärda TVI meddelar MAS din titel, mailadress, telefonnummer samt HSA-id.

Frågor om tandvårdsstödet

Vid frågor om den uppsökande verksamheten och tandvårdsstödsintyg vänder ni er i första hand till kontaktpersonen i er kommun/stadsdel *Kontaktpersoner för tandvårdsfrågor*.

Adress till Tandvårdsenheten:
Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning
Tandvårdsenheten
Box 6416
113 82 Stockholm

Vid frågor kontakta Tandvårdsenheten:
telefon: 08-123 133 00 mellan kl. 9 -11, vardagar.

Vid tekniska fel i Webbsystemet Symfoni kontaktar ni:
Symfoni Helpdesk telefon: 08-123 133 00
E-post: tandvardsenheten@sll.se